

Puste adresy – architektura postutylitarna Krakowa i Nowej Huty

Anna Stankiewicz

Praca doktorska – abstrakt

Promotor:

dr hab. Agata Pankiewicz, prof. ASP

Recenzenci:

Prof. dr hab. Andrzej Tobis, prof. ASP w Katowicach
dr hab. Krzysztof Jabłonowski, prof. ASP w Warszawie

Wydział Grafiki
Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki w Krakowie
Kraków, 2020

Praca *Puste adresy – architektura postutylitarna Krakowa i Nowej Huty* powstała w wyniku doświadczeń nabytych podczas pracy nad moim poprzednim projektem fotograficznym, zatytułowanym *Stopklatka*, poświęconym przedwojennym klatkom schodowym w architekturze Krakowa – elementowi budynków, który w dzisiejszych czasach ma już znaczenie wyłącznie komunikacyjne.

Tym razem postanowiłam skupić się na architekturze PRL-u, przedstawić najważniejsze budynki publiczne z epoki, które tworzą naszą kulturę i budują tożsamość regionalną. Przyjrzeć się ukrytemu, to jest wnętrzą tych budynków. Odwiedzić z aparatem miejsca niegdyś kluczowe, teraz zaś ważne z punktu widzenia historii architektury Krakowa i Nowej Huty. Zajrzeć w głąb monumentów – gmachów niegdyś stanowiących część świata, który 30 lat temu legł w gruzach.

Praca jest również wizją świata bez ludzi, świadectwem tego, co po nas zostaje. Porusza kwestię wpływu ideologii i systemu politycznego na nasze przedsięwzięcia i naszą twórczość. Jak szybko przagniemy o nich zapomnieć i jakie są ich skutki.

W pracy stawiam pytanie: czy w pogoni za nowoczesnością i w nieustannej chęci zmian nie niszczymy po drodze czegoś, co warto zachować? Pokazuję, że PRL, który chciał stworzyć *nowego obywatela*, paradoksalnie odwoływał się (choć czasem topornie) do wzorów historycznych, do renesansu i klasycyzmu.

Treść stanowią zdjęcia wnętrza największych realizacji architektonicznych ważnych ideowo dla okresu PRL-u w Krakowie i Nowej Hucie – budynków noszących ślady epoki, w większości z różnych powodów zamkniętych, opuszczonych bądź przemianowanych na nowe instytucje.

Są to: Hotel Cracovia, Hotel Forum, Szkoła Muzyczna im. Mieczysława Karłowicza na os. Centrum E 2 w Nowej Hucie, Aula Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha, budynki Z i S Centrum Administracyjnego Huty im. Lenina, Teatr Ludowy, Kino Światowid, budynki Telewizji Polskiej na ul. Krzemionki, Biurowiec Biprocemwap w pobliżu bulwarów.

Założeniem wykonywanych zdjęć było stworzenie cyklu fotograficznego o cechach typologicznych, odwołanie się do estetyki *deadpan* i pokazanie

wybranych wnętrz w sposób bezstronny i bezosobowy. Powstały duże prace złożone z kilku zdjęć przedstawiających główne sale oraz mniejsze elementy charakterystyczne opowiadające o obecnym stanie zachowania i atmosferze zapomnienia i izolacji panującej w tych miejscach.

Przedstawiam wybór zdjęć, mając nadzieję, że są one zapisem również tego, co nieuchwytnie, co podczas przyszłych działań adaptacyjnych zniknąć najprawdopodobniej musi. Zaś w przypadku całkowitej likwidacji zdjęcia te, jak sądzę, staną się substytutem utraconej, być może nieświadomie, istotnej części kultury materialnej Krakowa.

Anne Schuler
Kraków, listopad 2020